MICHAŁ ŁYSZCZARZ 02.07.2020

Współpraca z rodzicami dziecka o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Bez współpracy rodziców organizacja pomocy dla ucznia może być bardzo utrudniona. fot. Shutterstock / Africa Studio

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna to zadanie dla przedszkola, szkoły lub placówki, do której uczęszcza uczeń. Jednak do zadbania o specjalne potrzeby edukacyjne dziecka konieczne jest orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej. Jak przekonać rodziców ucznia, by wystąpili z wnioskiem o wydanie orzeczenia?

Zgodnie z § 2 rozporządzenia w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z z 2017 r., poz. 1591 ze zm.) pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana uczniowi w przedszkolu, szkole i placówce polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu jego indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, na rozpoznawaniu jego indywidualnych możliwości psychofizycznych oraz ustaleniu, w jaki sposób czynniki środowiskowe wpływają na jego funkcjonowanie w przedszkolu, szkole i placówce. Wszystko to ma na celu wspieranie potencjału rozwojowego ucznia i stworzenie mu warunków do aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu przedszkola, szkoły, placówki oraz w środowisku społecznym.

Potrzeba objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole i placówce wynika w szczególności:

- z niepełnosprawności;
- z niedostosowania społecznego;
- z zagrożenia niedostosowaniem społecznym;
- z zaburzeń zachowania lub emocji;
- ze szczególnych uzdolnień;
- ze specyficznych trudności w uczeniu się;
- z deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych;
- z choroby przewlekłej;
- z sytuacji kryzysowych lub traumatycznych;
- z niepowodzeń edukacyjnych;
- z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi;
- z trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

Wspólne działanie dla dobra ucznia

Zgodnie z § 4 rozporządzenia pomoc psychologiczno-pedagogiczną organizuje dyrektor przedszkola, szkoły lub placówki. Pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole i placówce udzielają uczniom nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych oraz specjaliści wykonujący w przedszkolu, szkole i placówce zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w szczególności: psycholodzy, pedagodzy, logopedzi, doradcy zawodowi i terapeuci pedagogiczni.

Co istotne, zgodnie z ust. 3 tej regulacji, pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest organizowana i udzielana we współpracy z:

- rodzicami uczniów;
- poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi;
- placówkami doskonalenia nauczycieli;
- innymi przedszkolami, szkołami i placówkami;
- organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

Rozporządzenie wyraźnie wskazuje zatem, że pomoc jest organizowana we współpracy z rodzicami uczniów. Co więcej, zgodnie z ust. 4 przywołanej regulacji, dyrektor przedszkola, szkoły lub placówki ma obowiązek uzgodnić z rodzicami warunki współpracy przy udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Konieczność postawienia diagnozy

Powstaje pytanie, jak ma postąpić dyrektor jednostki organizacyjnej systemu oświaty, któremu nauczyciele zgłaszają, iż konkretny uczeń ma deficyty wskazujące na konieczność objęcia go pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Sytuacja jest prosta, gdy rodzice dostrzegają problem lub przynajmniej zgadzają się, że należy przeprowadzić specjalistyczne badania ucznia, aby postawić diagnozę. Trudność pojawia się jednak, gdy rodzice odmawiają współpracy ze szkołą czy przedszkolem. Taki problem, wbrew pozorom, zdarza się dosyć powszechnie. Dzieje się tak zwłaszcza wtedy, gdy nauczyciele, widząc charakterystyczne zachowania ucznia, podejrzewają u niego występowania zaburzeń ze spektrum autyzmu. Rodzice różnie reagują na taką informację. Zdarza się, że zarzucają personelowi przedszkola lub szkoły nieprawidłową opiekę nad dzieckiem, z którym (w ich mniemaniu) wszystko jest dobrze. Niestety w wielu przypadkach objawy zaburzeń ze spektrum autyzmu widać wyraźnie dopiero w grupie przedszkolnej czy szkolnej. Rodzice obserwują dziecko w domu, gdzie są zupełnie inne warunki – brak jest dużej grupy rówieśników, nie trzeba elastycznie dopasowywać się do sytuacji, są mniejsze trudności w komunikacji itp.

Reakcja rodziców jest bardzo ważna, bowiem zależy od niej, czy dziecko odpowiednio wcześnie trafi do poradni psychologiczno-pedagogicznej. A przecież dla szkoły i przedszkola istotne jest posiadanie kompleksowej diagnozy z opisem zaburzenia, jakie dotyka ucznia i zasad postępowania w pracy z nim.

Sytuacja patowa

Należy tu zwrócić uwagę na treść § 23 rozporządzenia, zgodnie z którym o potrzebie objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną informuje się rodziców ucznia. Dyrektor placówki informuje ich pisemnie o formach i okresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także o wymiarze godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane. Oznacza to, że dyrektor jest zobowiązany do wskazania właściwej formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej, przy czym dla prawidłowej realizacji poszczególnych jej form niezbędne jest posiadania orzeczenia lub opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Na przykład, zgodnie z § 12 ust. 3 rozporządzenia, objęcie ucznia zindywidualizowaną ścieżką kształcenia oraz zindywidualizowaną ścieżką realizacji obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego wymaga właśnie opinii publicznej poradni, z której wynika potrzeba objęcia ucznia pomocą w tej formie. Bez opinii poradni ta forma pomocy nie będzie możliwa. Natomiast z wnioskiem o opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej mogą się zwrócić wyłącznie rodzice.

Perswazja jedynym narzędziem

Zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 199 ze zm.) poradnia wydaje opinię na pisemny wniosek rodzica dziecka albo pełnoletniego ucznia, którego dotyczy opinia, w terminie nie dłuższym niż 30 dni, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach w terminie nie dłuższym niż 60 dni od dnia złożenia wniosku. Wniosek powinien zawierać uzasadnienie. Osoba składająca wniosek może dołączyć do niego posiadaną dokumentację, w szczególności wyniki obserwacji i badań psychologicznych, pedagogicznych, logopedycznych i lekarskich, a w przypadku dziecka uczęszczającego do przedszkola, szkoły lub placówki albo pełnoletniego ucznia uczęszczającego do szkoły lub placówki - także opinię nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych lub specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole lub placówce.

Jak widać, bez współpracy rodziców organizacja pomocy dla ucznia może być praktycznie niewykonalna. Szkoła, a w szczególności jej dyrektor, nie została jednak wyposażona w żadne narzędzia administracyjne, którymi można na rodziców wpłynąć, wymuszając współpracę z poradnią. Nauczycielom i dyrektorowi pozostaje jedynie próba przekonania rodziców do podjęcia współpracy, a jeśli nie są oni do niej skłonni, cierpliwe namawianie i tłumaczenie, że pomoc psychologiczno-pedagogiczna będzie dla dziecka znacznym i potrzebnym mu wsparciem.

Autor: Michał Łyszczarz

Ekspert prawa oświatowego i samorządu terytorialnego. Współautor komentarzy do Ustawy o systemie oświaty oraz szeregu publikacji z zakresu prawa oświatowego i samorządowego. Obecnie zatrudniony w Wydziale Oświaty Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej.

PODYSKUTUJ NA TEMAT ARTYKUŁU NA NASZYM PROFILU NA FACEBOOKU (https://www.facebook.com/eduSensus/)